

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Борислава Ивайлова Иванова на тема
„Аспекти на политическото в творчеството на Исмаил Кадаре и Орхан Памук”

от доц. д-р Русана Бейлери, албаноолог в СУ „Св. Климент Охридски”

Докторантът е зачислен по направление 2.1. Филология в докторската програма „Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия” (Балканско литературознание) към ФСлФ на СУ „Св. Климент Охридски”.

Борислава Иванова е редовен докторант към Катедра „Общо, индоевропейско и балканско езиковедие” на Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски” от февруари 2017 г. Литературният профил на докторската дисертация е обусловен от по-общия филологически характер на магистърската специалност „Балканистика”, която се администрира от Катедрата. Докторантката е завършила специалността през лятото на 2016 г. с отличен успех и се е дипломирала с магистърска теза на тема „Политиката в литературата на Исмаил Кадаре и Орхан Памук”. Последователният ѝ интерес към сравнителното балканско литературознание, който се демонстрира чрез приемствеността на научната работа от магистърската към докторска степен, е подплатен с практическото владение на албански и турски език, безспорно трудни за усвояване езици на Балканите. Борислава Иванова изучава албански език в рамките на задължителното си обучение, като няколкократно участва в Летния семинар по албански език, литература и култура за чужденци в Прищина, а за финал е един от преводачите на български език на научно-публицистичната книга на Милиазим Красничи „Албанският национализъм”, София, 2015 г., под ръководството на албаноолога и политолог д-р Антон Панчев. Турският език е част от факултативните занимания на Борислава Иванова. Първоначално тя завършва ускорен курс към специалност „Тюркология” на ФКНФ, а след това затвърждава знанията си по обменна учебна, по-късно и работна практика по програмата „Еразъм” в Турция. Голям плюс за научното ѝ израстване е предварителното владение на английски език, което ѝ позволява да участва на международни форуми в така очертаните научни сфери, да бъде активна с лекота при конферентните си изяви, гласът ѝ да бъде чут по-широко, както да бъде търсена за организатор и съорганизатор на мероприятията.

Борислава Иванова имаше отлична теоретична ориентация в областта на сравнителното и балканското литературознание още на етапа на магистърската разработка, която успя да разшири и осмисли по-зряло от нови гледни точки през годините на докторантското обучение. Задачата ми като неин научен ръководител и в двете образователни степени е била да я консултирам пряко в албанистичната сфера и да я напътствам в мета-уменията, необходими като принципно в сферата на науката. Това означава, че тя много рядко се е обръщала с генерализирани очаквания и въпроси, а обикновено вече е била прочела значителен материал по конкретния казус, запознала се е с различни мнения и е оформила свое становище, което компетентно и равнопоставено сме дискутирали. Борислава Иванова умее да изложи кратко и ясно макро и микро проблемите, които проучва, а също да изслуша активно отсрещното мнение и да го оцени конструктивно, творчески и целенасочено от позициите на своята работа.

В научните си изяви докторантката е демонстрирала съзнателна коректност към чуждите мнения, която се изразява в количеството и качеството на цитираната литература, а също в оригиналното преосмисляне, групиране, съпоставяне и коментар на предшестващите автори и трудове. На по-високо равнище в същата посока специално внимание заслужават рецензиите ѝ, отличени с престижни национални награди, върху литературни произведения и чужди литературоведски трудове, сред които за монографията на Фотини Христакуди „Проблеми на гръцкия литературен развой 1880-1930“. Борислава Иванова демонстрира свободно боравене с балканските литератури извън прекия предмет на дисертацията, което е допълнителна предпоставка за бъдещата ѝ практическа реализация като балканист.

По отношение на двамата представителни за своите национални литератури автори трябва да се отбележи, че у нас Исмаил Кадаре е познат от 1966 г., когато излиза преводът на Марина Маринова на романа „Генералът на мъртвата армия“, който за наша гордост е първото негово издание зад граница. Кадаре е превеждан активно в България до началото на XXI век, след което изданията намаляват. От друга страна рецепцията на Орхан Памук в България закъснява – той започва писателската си кариера още през осемдесетте години на миналия век, а читателската публика у нас се запознава с творчеството му едва през последното

десетилетие, като за това допринася и Нобеловата награда, която му е връчена през 2006 г.

Борислава Иванова иницира съпоставката между двамата от общата отправна точка: Кадаре започва пътя си на писател в условията на комунистическата диктатура на Енвер Ходжа, а Памук попада в подобна ситуация вече като утвърден и международно автор при управлението на Р. Т. Ердоган, но нито един от двамата не бива повлиян от конюнктурните условия. Прочитът на творбите на тези двама автори не може да остане само на художествено ниво, тъй като в процеса на четене изникват множество допълнителни въпроси, без отговорите на които една задълбочена рецепция би била невъзможна. Постигане на дисертационния труд на Борислава Иванова е, че успява да намери задълбочен собствен отговор на тези въпроси, прозорливо да разграничи същественото от страничното, наблюдателно да улови уникалното и да оформи разсъжденията си в ясна композиционна структура, логически свързана, последователна и убедително аргументирана. Тезите и доводите ѝ са формулирани интелигентно, оригинално и находчиво, заради което стимулират мисълта и пораждат желание за обогатяваща дискусия в добър научен и комуникационен тон.

Заклучение: Качествата на представения от докторанта дисертационен труд ме мотивират убедително да препоръчам на Борислава Иванова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” в направление 2.1. Филология.

София
22.03.2021

Автор на становището:
(доц. д-р Русана Бейлери)